

SÖDERTÖRNS TINGSRÄTT
VATTENDOMSTOLEN

Avskrift

DOM

11.1.1973

Stockholm

D-2257-58
38 70:1053 184

s 1 (12)

AD 85/69

Aktbil. 46

70-70 0203

I DOMSTOLEN

vattenrättsdomaren Göran Atmer, fastighetsrådet Otto von Unge samt nämndemännen Lars-Erik Berglind och Mattias Tuuvas, båda i Västerås

SÖKANDE

Statens vägverk och Oxelösund-Flen-Westmanlands Jernvägsaktiebolag

ställföreträdare för vägverket: vägdirektören Nils G.

Lenas, Nyköping

ombud för järnvägsbolaget: civilingenjören Tor Dahlstedt, Eskilstuna

SAKEN

ny väg- och järnvägsbro över Mälaren vid Kvicksund

TIDIGARE DELDOM

Ur Österbygdens vattendomstols tidigare i målet meddelade deldom 15.10.1970 citeras (aktbil. 29; aktsid 105 ff):

"Statens vägverk genom vägförvaltningen i Södermanlands län samt Oxelösund-Flen-Westmanlands Jernvägsaktiebolag (nedan gemensamt benämnda sökandena) har i en den 21 och 24 november 1969 dagtecknad, senare kompletterad ansökan (aktbil. 2) anhållit om tillstånd att i huvudsaklig överensstämmelse med ingivna förslagsritningar utföra en rörlig väg- och järnvägsbro (klaffbro) jämte tillfartsbankar och ledverk över Mälaren vid Kvicksund ca 50 m väster om befintlig bro. Vidare anhålles om tillstånd att utriva den befintliga bron och dess ledverk med undantag för landfästena. Den nya bron, för vilken föreslås två alternativa utföranden, avses få ett klaffspann över farleden samt ett fast spann norr om farleden och två eller tre fasta spann söder om denna. Fria höjden över Mälarens medelvattenyta uppges bli 4,54 m på 30 m av farledens bredd. Klaffspannet skall medge en farledsbredd av 35 m.

Dom A 3/73

AD 85/69

Sedan vissa erinringar framställts mot utformningen av den föreslagna bron (se aktbil. 15 och 16), uppgav sökandena i inlaga den 15 juni 1970 (aktbil. 19) att slutligt beslut rörande bl a storleken av klaffspannet i den sökta bron kunde komma att dröja avsevärd tid och att det skulle vara fördelaktigt att dessförinnan få påbörja arbetet med utläggning av brons tillfartsbankar. Sökandena anhöll därför att vattendomstolen i särskild dom skulle lämna tillstånd att muddra under tillfartsbankarna och utfylla dessa i föreslagen omfattning.

=====

b) Domslut

Sökandena lämnas tillstånd - såvitt rör företagets inverkan på vattenförhållandena - att i huvudsaklig överensstämmelse med ingivna förslagsritningar (ritningarna nr 4 och 5:1-13 under aktbil. 2) utföra muddring och återfyllning samt anlägga tillfartsbankar för bro över Kvicksundet, allt med de begränsningarna att muddrings- och återfyllningsarbete inte får utföras närmare farleden än sektion 7+130 m på norra sidan och sektion 7+000 m på södra sidan samt att tillfartsbankarna ej får byggas närmare farleden än sektionerna 7+160 resp. 6+960 m.

För det lämnade tillståndet skall gälla följande villkor och andra bestämmelser.

1. Arbeta på annan än sökandena tillhörig mark får ske endast i den mån sökandena genom vägrättsupplåtelse eller medgivande av fastighetsägaren eller på annat sätt förvärvat rätt att för ändamålet förfoga över marken.
2. Muddringsarbete får utföras endast under månaderna september-november. Återfyllning efter muddring får ej ske under månaderna april och maj.
3. Fiskeriintendenten i Övre södra distriktet eller annan av honom utsedd fiskesakkunnig förordnas att på sökandenas bekostnad följa de lovgivna arbetenas inverkan på fisket. Sökandena är pliktiga att i god tid före arbetenas påbörjande underrätta fiskerintendenten. Den sakkunnige bör därefter besiktiga arbetena och därav föranledd grumling, föranstalta om eventuellt erforderlig provtagning samt anteckna gjorda iakttagelser till ledning för framtida bedömning av möjligen uppkommande frågor om kompensationsåtgärder eller ersättning för skadat fiske.
4. Sökandena är pliktiga att under tiden för ut-

förande av nu lovgivna arbeten ställa sig till efterrättelse de föreskrifter sjöfartsverket meddelar till skydd för sjöfarten genom Kvicksundet. Anser sökandena att av sjöfartsverket utfärdad skyddsbestämmelse är oskälig eller olämplig, må fråga härom underställas vattendomstolens prövning genom skriftlig anmälan till vattenrättsdomaren. Intill dess vattendomstolen meddelat beslut i ärendet, skall sjöfartsverkets bestämmelse gälla.

5. De lovgivna arbetena skall, vid äventyr som framgår av 2 kap 22 § tredje stycket vattenlagen, vara fullbordade inom tio år från dagen för denna deldom.

Eventuellt uppkommande frågor rörande ersättning för ianspråktagande av mark eller skada till följd av byggnadsarbetena skall prövas i samband med den fortsatta handläggningen av ansökningen i målet eller i den ordning som i blivande huvuddom kommer att fastställas för talan i anledning av oförutsedda skador genom företaget."

KOMPLETTERANDE ANSÖKAN

I skrift 5.9.1972, som inkom till vattendomstolen 6.9.1972, anhåller sökandena om tillstånd att utföra de arbeten som erfordras utöver dem vartill tillstånd meddelats i deldomen. Dessa ytterligare arbeten skall utföras i huvudsaklig överensstämmelse med de förslagshandlingar som bifogats skriften 5.9.1972. Av dessa framgår att i företaget skall även ingå utrivning av det norra landfästet till den nuvarande bron samt muddring och schaktning för ny farled öster om den nya bron till nivån -7,6 m och bottenbredden 50 m. Det nu ingivna förslaget skiljer sig från det tidigare bland annat såtillvida att den fria öppningen mellan brons ledverk ökats från 35,0 till 41,5 m.

AV FÖRETAGET BERÖRD MARK

Vad gäller rätt för sökandena att taga i anspråk erforderliga mark- och vattenområden lämnas i deldomen följande upplysningar:

"Arbetsplan för omläggning av väg 58 Gröndal-Horn på den del som omfattar bro över Mälaren vid Kvick-

sund med tillfartsvägar fastställdes av Statens vägverks centralförvaltning genom beslut den 19 februari 1968 (bil. till aktbil. 2). Besvär, som anförts över beslutet, har av Kungl. Maj:t lämnats utan åtgärd.

Såvitt framgår av handlingarna i målet, skall de aktuella arbetena utföras - förutom på sökandena tillhörig mark - inom fastigheterna Nyckelön 1:1, Stensjö 1:3 samt Väsby 3:96 och 11:1, vilkas ägare lämnat tillstånd till ianspråktagande av erforderliga mark- och vattenområden."

Såsom bilagor till skriften 5.9.1972 har sökandena ingivit avtal rörande de mark- och vattenområden som erfordras för muddringen och schaktningen för farleden öster om den nya bron. Dessa avtal utgöres av:

- 1) bytesavtal 30.8.1972 och 31.8.1972 (aktsid 152-52 a) mellan Lars-Åke Mörck och Tore Fritzdorf såsom ägare till Stensjö 1:26 och 1:158 i Rytterne socken, å ena sidan, och Statens vägverk, å andra sidan, samt
- 2) köpekontrakt 30.8.1972 och 31.8.1972 (aktsid 154-55) mellan Statens vägverk, å ena sidan, och Anders Rickhard Andersson, såsom ägare till Nyckelön 1:1 i Rytterne socken, jämte arrendatorn Hans Andersson, å andra sidan.

Sökandena har uppgivit att de efter ovan angivna förvärv förfogar över alla för arbetena erforderliga mark- och vattenområden.

TILLÅTLIGHET

Tillåtligheten av det sökta företaget har icke ifrågasatts. De sakägare som yttrat sig i målet har endast uppehållit sig vid risker för olägenheter under byggnadstiden. För deras sålunda utformade talan redogöres nedan.

Vattendomstolen finner hinder icke föreligga för tillstånd till det sökta företaget, dock att domstolens medgivande bör förknippas med de villkor som framgår av det följande.

SKADEFÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER M M

Sjöfart

Sökandena: Under arbetets gång måste broläget vid vissa tillfällen avstängas för sjöfart. Avstängning kommer att ske för ca 2 dygn åt gången. För uppmonteringen av järnvägsbron måste man dock räkna med ca 5 dygns avstängning. Den sammanlagda avstängningstiden blir ca 1 månad. Vid utarbetandet av tidsprogrammet för brobygget kommer sökandena att samråda med Sjöfartsverket. Såvitt de nu kan bedöma skall brobygget påbörjas i september 1973.

I vad avser olägenheter för handelssjöfart har talan i målet förts av Sjöfartsverket, Köpings kommun, Aktiebolaget Cementa, Aktiebolaget Svenska Salpeterverken och Söderberg & Haak Aktiebolag (de tre senare nedan kallade bolagen). I protokoll från huvudförhandling 4.12.1972 har såsom ostridigt antecknats att bolagen vore att betrakta som sakägare.

Sökandena har med samtliga ovannämnda företrädare för handelsjöfarten enats om att dessa skall skriftligen meddelas om avstängning minst 16 dagar i förväg. Därutöver har sökandena åtagit sig att söka förvarna dem så tidigt som möjligt.

Vidare har sökandena påpekat att det - utöver de tidigare nämnda längre avstängningarna - kan bli fråga om avstängningar för ca 1 timmes tid. Enligt sökandenas uppfattning bör de praktiska problemen i samband med sådana korttidsavstängningar kunna lösas lokalt av brobyggarna och berörda parter.

Köpings kommun har framlagt följande, av såväl sökandena som övriga sjöfartsintressenter obestridda förslag: Brobyggarna bör förbinda sig att ta direkt kontakt med Köpings hamnförvaltning strax före korttidsavstängning. Hamnförvaltningen åtager sig

att i sin tur meddela bolagen. - Enligt kommunen förutsätter förslaget att korttidsavstängningarna definieras som avstängningar som ej stör trafiken.

Enligt bolagen bör - till undvikande av problem i samband med korttidsavstängningarna - lämpliga kontaktmän utses såväl av bolagen som av Köpings hamnförvaltning.

Sökandena har medgivit ett av länsstyrelsen i Västmanlands län framställt yrkande om förpliktelse för dem att - av hänsyn till fritidsbåtarna - genom annonser i ortspressen tillkännagiva tiden för avstängningen för järnvägsbrons montering, därest den skulle inträffa under tiden 15.5. - 1.10.

Vidare har sökandena medgivit ett av Sjöfartsverket framställt yrkande att broarna skall utrustas med en radioanläggning av typ VHF. Sökandena har även medgivit verkets yrkande om åläggande för dem att under arbetets gång årligen i september månad och sedan efter avslutat arbete tillställa verket karta och de övriga uppgifter rörande broföretaget som är av betydelse för sjökortet.

Såväl Köpings kommun som bolagen har förbehållit sig rätt att kräva ersättning för skada och intrång under byggnadstiden. Enligt kommunen bör ersättning utgå även för de hamnavgifter som eventuellt går förlorade på grund av brobygget.

Sökandena: Den nya bron blir till sådant gagn för sjöfarten att de helt avvisar alla ersättningsanspråk från sjöfartsintresset.

Sedan parterna sålunda uttryckt sin principiella inställning har de förklarat sig ense om att sjöfartsintresset, därest det lider ersättningsgill skada, skall äga anmäla ersättningskrav i enlighet med reglerna om oförutsedd skada.

Vattendomstolen: De föreskrifter varom parterna enats synes lämpliga och bör fastställas.

Fiske

Fiskeriintendenten i Övre södra distriktet har i yttrande 11.10.1972 (aktbil. 38; aktsid 164) hänvisat till sitt yttrande 20.4.1970 (aktbil. 12; aktsid 48). För detta yttrande har i deldomen 15.10.1970 lämnats följande redogörelse (aktbil. 29; aktsid 108):

Fiskeriintendenten i Övre södra distriktet har i yttrande den 20 april 1970 (aktbil. 12) uppgett att ett betydande yrkesfiske ävensom visst fritidsfiske bedrivs inom det aktuella området, att inom detta finns viktiga lekplatser för gös och siklöja samt att lämplig tid för muddring och slamtippning är september-oktober. I övrigt anföres i utlåtandet bl a:

Det ansökta företaget medför skador på allmänt och enskilt fiske genom grumlingar, men dessa är icke av sådan omfattning att företaget ej kan anses vara tillåtligt. Muddringarna skall dock göras på sådant sätt att grumlingarna kan nedbringas så långt det är möjligt. Vidare bör frågan om muddermassornas placering tas upp till ytterligare behandling.

Undersökningar bör utföras på grumlingar och fiske, så att material för en skadebedömning på fisket erhålles. Storleken av avgift enligt 2 kap 8 § vattenlagen kan avgöras först sedan grumlingarnas omfattning kunnat följas under en viss tid.

Vad fiskeriintendenten sålunda anfört beaktades såtillvida att domstolen i deldomen meddelade de ovan vid punkterna 2 och 3 intagna villkoren.

I sitt yttrande 11.10.1972 har intendenten dessutom uttalat att landfästets utrivande icke föranleder erinran.

Sökandena: Den muddring som nu skall utföras kommer att avse sediment av annan typ än tidigare. Nu är nämligen fråga om sand och grus. Sådan grumling som kan skada fisket torde därför icke uppkomma, med följd att de motsätter sig förbud att muddra under viss årstid. Ett förbud skulle dessutom kunna få

ekonomiska konsekvenser som icke står i rimligt förhållande till värdet på den skada man vill undvika.

Mälarens fiskareförbund och övriga, av advokaten Otto Nordstrand företrädde sakägare: De kan icke godtaga sökandenas uppfattning och vidhåller sitt tidigare i målet framställda yrkande att muddring skall få ske endast under månaderna september-november ävensom att återfyllning icke skall få ske under tiden april-maj. Yrkandet motiveras av farhågor för gösleken. Traktens gösfiske torde vara det förnämsta i landet. Hänsyn till detta fiske har tagits i stort antal andra mål och så bör ske även nu.

Sökandenas och Nordstrands huvudmän har enats om att kommande dom bör innehålla samma föreskrift som meddelats vid punkt 3 i domslutet i deldomen 15.10.1970.

Sökandena har på yrkande av Nordstrands huvudmän medgivit att underrätta Svenska Insjöfiskarnas Centralförbund om längre avstängningar under tiden för brobygget genom skriftligt meddelande minst 16 dagar före avstängning.

Vattendomstolen: Det yrkade förbudet mot muddring och återfyllning under vissa tider av året kan icke bifallas, enär - såsom sökandena framhållit - ett förbud skulle kunna fördyra företaget på ett sätt som icke står i rimligt förhållande till den skada som därigenom eventuellt undviks. Skulle fisket lida skada bör detta konstateras vid den besiktning som föreskrives i domslutet vid punkt 7. Sådan skada får därefter behandlas i den ordning som gäller för oförutsedd skada.

BYGGNADSTID M M

Mot sökandenas yrkande att byggnadstiden måtte bestämmas till 5 år och tiden för talan i anledning av oförutsedd skada till

10 år har erinran icke framställt. Ej heller sökandenas begäran om verkställighetstillstånd har mött invändningar.

Vattendomstolen finner hinder icke föreligga att utforma domslutet i enlighet med sökandenas yrkanden i dessa delar.

RÄTTEGÅNGSKOSTNADER

Samtliga framställda kostnadsyrkanden har medgivits av sökandena.

DOMSLUT

Tillstånd

Vattendomstolen lämnar sökandena tillstånd att för bro över Mälaren vid Kvicksund utföra de arbeten som erfordras utöver dem vartill tillstånd meddelats i Österbygdens vattendomstols deldom 15.10.1970.

Villkor m m

För det lämnade tillståndet skall gälla följande villkor och särskilda bestämmelser:

1. Arbetena skall utföras i huvudsaklig överensstämmelse med följande, vid aktbil. 31 fogade kartor och ritningar:
 - a) Plankarta i skala 1:2 000 nr D-2257-58-3:1
 - b) Plankarta i skala 1:500 nr D-2257-58-3:4 A
 - c) Förslagsskiss nr D 12/U 112-60 till ny bro med de ändringar som framgår av vid huvudförhandlingen inlämnade ritningarna nr D 12/U 112:11 och 12 (aktbil. 42 och 43)
 - d) Förslagsskiss nr D 12/U 112-65 till ledverk
 - e) Plankarta i skala 1:500 nr D-2257-58-3:9 över schakt och muddring för nyafarleden
 - f) Tvärsektioner (5 st) nr D-2257-58-5:151-155 för schakt och muddring för nya farleden
2. Sökandena skall samråda med hamnförvaltningen i Köpings hamn före sådan kortare avstängning av farleden som icke kan väntas innebära nämnvärd olägenhet för sjöfarten.
3. Rörande annan, längre avstängning skall Sjöfartsverket, Köpings kommun, Aktiebolaget Cementsa, Aktiebolaget Svenska

AD 85/69

Salpeterverken, Söderberg & Haak Aktiebolag och Svenska Insjöfiskarnas Centralförbund underrättas så snart ske kan, skriftligen dock minst 16 dagar innan avstängning sker.

4. Därest järnvägsbron skulle monteras under tiden 15.5 - 1.10 skall tidpunkten för därav föranledd avstängning minst 14 dagar i förväg tillkännagivas genom annonser i Tidningen Folket, Eskilstuna-Kuriren och Vestmanlands Läns Tidning.

*Fråga av sökanden
(se Talan)*

5. Broarna skall, till tjänst för sjöfarten, utrustas med radioanläggning av typ VHF.

6. Under arbetets gång skall sökandena en gång årligen i september månad och sedan efter avslutat arbete tillställa Sjöfartsverket karta och de övriga uppgifter rörande broföretaget som är av betydelse för sjökortet.

7. Fiskeriintendenten i Övre södra distriktet eller annan av honom utsedd fiskesakkunnig förordnas att på sökandenas bekostnad följa de lovgivna arbetenas inverkan på fisket. Sökandena är pliktiga att i god tid före arbetenas påbörjande underrätta fiskeriintendenten. Den sakkunnige bör därefter besiktiga arbetena och därav föranledd grumling, föranstalta om eventuellt erforderlig provtagning samt anteckna gjorda iakttagelser till ledning för framtida bedömning av möjligen uppkommande frågor om kompensationsåtgärder eller ersättning för skadat fiske.

8. Arbeta på annan än sökandena tillhörig mark får ske endast i den mån sökandena genom vägrättsupplåtelse eller medgivande av fastighetsägaren eller på annat sätt förvärvat rätt att för ändamålet förfoga över marken.

Ersättningsfrågor

Frågor i anledning av skada som kan komma att tillfogas sjöfart och fiske skall avgöras i den ordning som nedan stadgas för oförutsedd skada.

Oförutsedd skada

Talan enligt 2 kap 24 § första stycket vattenlagen om ersättning för skada och intrång, som vattendomstolen icke förutsett,

må föras inom 10 år efter utgången av den nedan angivna byggnadstiden. Skulle skada eller intrång vara betydande, må inom samma tid talan föras enligt reglerna i 2 kap 24 § andra stycket vattenlagen.

Byggnadstid

De lovgivna arbetena skall vara avslutade senast 1.4.1978.

Verkställighetstillstånd

Det nu meddelade tillståndet må tagas i anspråk utan hinder av att domen icke vunnit laga kraft.

Rättegångskostnader

Såsom ersättning för kostnader å målet skall sökandena utgiva

- 1) till Köpings kommun tretusenåttahundrasjuttiofem kronor varav ombudsarvode 3 500 kronor,
- 2) till Mälarens Fiskareförbund och övriga av advokaten Otto Nordstrand företrädde sakägare tvåtusentrehundrafemtiosju kronor 30 öre, varav ombudsarvode 1 800 kronor, ävensom ersättning för lösen av dom och protokoll om sådana icke ofördröjligen tillställas dem genom sökandenas försorg, samt
- 3) till Aktiebolaget CEMENTA och övriga av advokaten Lars Höglund företrädde sakägare ombudsarvode med ettusentvåhundra kronor.

FULLFÖLJDSHÄNVISNING

Angående talan mot domen, se Bilaga

På vattendomstolens vägnar

Göran Atmer

Bestyrkes i tjänsten:

Juana Fagerlund

FULLFÖLJD SHÄNVISNING

Vill part överklaga domen skall han anmäla detta muntligen eller skriftligen hos vattenrättsdomaren eller annan behörig tjänsteman vid domstolen (vadeanmälan). Wadeanmälan skall ske inom två veckor från domens datum eller senast 25 januari 1973 före tjänstetidens slut.

Vill part som gjort vadeanmälan fullfölja överklagandet skall han göra detta skriftligen. Skriften (vadeinlagan) skall ha kommit in till vattenrättsdomaren inom fyra veckor från domens datum eller senast 8 februari 1973 före tjänstetidens slut. Den skall vara ställd till vattenöverdomstolen.

Har part fullföljt talan mot domen inom föreskriven tid, får motparten överklaga även efter vadetidens utgång. Detta skall ske skriftligen. Skriften (vadeinlagan) skall ha kommit in till vattenrättsdomaren inom två veckor från vadetidens utgång. Den skall vara ställd till vattenöverdomstolen. Denna vadetalan förfaller om den första vadetalan återkallas eller förfaller.

Anmärkningar

1. Wade- eller besvärslinlaga kan lämnas till vattenrättsdomaren genom bud eller sändas in med posten i frankerat brev.
2. Har part ej gett in tillräckligt antal avskrifter av inlaga som skall delges motpart, ombesörjer domstolen på partens bekostnad de avskrifter som behövs för delgivningen.
3. Övriga upplysningar kan erhållas från domstolen. Dess adress och telefonnummer är

SÖDERTÖRNS TINGSRÄTT
Vattendomstolen
Box 510
101 26 STOCKHOLM 1
Tel. 08/10 45 00